

A seregtest rakéta-, rakétatechnikai, légvédelmi tüzer és rádiótechnikai csapatok szakharcászati rendszergyakorlata hadtápbiztosításának fontosabb tapasztalatai

Miller Jenő őrnagy és Eőri Tibor százados

A közelmúltban végrehajtott seregtest rakéta-, rakétatechnikai, légvédelmi tüzer- és rádiótechnikai csapatok rendszergyakorlata jelentős előrelépést biztosított a részt vevő hadtáptörzsek, hadtápegységek háborús felkészítése területein. Különösen számottevő eredmények születtek a hadtápbiztosítás tervezése, az együttműködés megszervezése, a rakétahajtóanyag ellátás és az ellenség által tömegpusztító fegyverekkel mért csapások következményei felszámolása hadtápfeladatainak gyakorlati végrehajtásában.

A gyakorlat hadművelati és hadtáp elgondolása kedvező feltételeket teremtett a hadtápbiztosítás kiemelten fontos kérdéseinek gyakoroltatásához. Különös hangsúlyt érdemel az a körülmény, hogy az oltalmazó és oltalmazottak hadtápbiztosítása működő rendszerben egységes elvek, követelmények alapján valósult meg.

A meghatározott kiképzési célok kifejezésre jutottak: a hadművellet méreteiben; határozott ütemében; a hadszíntér-viszonyokban, a fegyverfajták alkalmazásában és nem utolsó sorban a speciális biztosítási feladatokban.

A gyakorlat megtervezése és levezetése során kiemelt figyelmet fordítottunk az új harci-technikai eszközökkel ellátott csapatok hadművelati, harcászati alkalmazása hadtápbiztosítására. Ezért fokozott és újszerű követelményeket állítottunk a rendszergyakorlaton résztvevő hadtáptörzsek és -alegységek elé.

A gyakorlat tárgyát képezte: a rakéta-, rakétatechnikai, légvédelmi és rádiótechnikai csapatok harctevékenységének hadtápbiztosítása a HDS első támadó hadművelete időszakában kezdetben hagyományos, majd tömegpusztító fegyverek alkalmazásának viszonyai között.

Alapvető célként került meghatározásra: az érintett csapatok előrevonása, az első támadó hadművellet hadtápbiztosításának megtervezése, funkcionális és minden oldalú biztosítási feladataik gyakoroltatása, az együttműködés megszervezése hagyományos, majd tömegpusztító fegyverek alkalmazásának viszonyai között.

A fokozott követelménytámasztás a következő kiemelt hadtápfeladatok végrehajtásában realizálódott:

— csökkentett üzemanyagkészlettel indított alegységek menet alatt és a VÁK-ban történő üzemanyag feltöltése, kiegészítő készletek megalakítása KÁ-ra kiszállított készletekből;

— a TEB által TP-re kiszállított rakéta-hajtóanyag AÁP-n módszertani bemutató jelleggel történő átvétele, szállítása és feltöltése;

— éles légvédelmi lőszer felhalmozása a tüzelőállásokba, LTP-ről történő szállítás útján;

— az oltalmazó és oltalmazottak közötti együttműködés megszervezése és végrehajtása, különös tekintettel az ellenség által tömegpusztító fegyverekkel mért csapás felszámolása, a HDS második lépcső ütközetbe vetése időszakára.

A hadművelet hadtápelgondolása a követelményeknek megfelelően a következőkben foglalható össze.

A HDS közvetlen csapatok anyagi biztosítása a hadművelet előkészítő időszakában és a hadművelet kezdetén a mozgó és kiegészítő készletekből, KÁ-ra kiszállított készletekből, határmenti ellátó csomóponti raktárakból népgazdasági forrásokból és a Központi Hadtáp kijelölt raktáraiból, a hadművelet második napjától; a HDS MB és MBR készleteiből és a TEB készleteiből került végrehajtásra.

Az anyagi eszközök utánszállítását a hadművelet előkészítő időszakában és a hadművelet első napján az alárendeltek szállító eszközei, majd a HDS és a TEB szállító eszközei végezték, az alárendeltek szállító eszközei 25—40⁰/₀-ának bevonásával. A HDS közvetlen egységek anyagi szükségleteik zömét saját szállító eszközeikkel vételezték.

A várható egészségügyi veszteség 27—30⁰/₀, amelyből a közelebbi feladat teljesítéséig 17—20⁰/₀-os veszteséggel számoltunk. A sebesültek ellátását, hátraszállítását a HDS közvetlen csapatok zömében saját erő- és eszközeikkel végezték a kijelölt polgári kórházakba, VKA-ra, majd KBR-be.

A kitűzött cél és megszabott követelmények végrehajtása során jól tapinthatóvá váltak: egyfelől a határozott ütemű előrelépést biztosító jó tapasztalatok, másfelől a szervezetek felépítésében, működtetésében meglevő fogyatékoságok. Ezek — az általunk legfontosabbnak ítélt — tapasztalatok a következőkben foglalhatók össze.

A menet és a hadműveleti csoportosítás felvétele időszakában a hadtápfeladatok jó szintű végrehajtása mellett tanulságos tapasztalatokat adott az üzemanyag-feltöltés elhúzódó jellege. A körülmények elemzése során a következők nyertek megállapítást;

— a csapatok a menet alatt 0,6—0,7 ja. hajtóanyagot használtak fel;

— a menet alatt mintegy 0,3—0,4 ja. hajtóanyag feltöltésére volt lehetőség.

A kedvező feltételek részben kihasználatlanul maradtak, mert a menet alatt 0,1—0,2 ja. hajtóanyag került feltöltésre.

A feladatok formális teljesítése következtében, a VÁK-ba való beérkezés után az előljáró által megszabott határidőre képtelenek voltak a feladatot teljesíteni.

Megítélésünk szerint a feladatok formális teljesítése; egyrészt kedvezőtlen feltételeket teremt, a HDS szintű feltöltési feladatok tervszerű végrehajtásában, másrészt veszélyezteti a hadtáp készenlét határidőre történő elérését (a hadtáp csoportosítás felvételét, a készletek lépcsőzését stb.).

Ezen a területen semrhíve tartós, szilárd és megalapozott eredmény nem érhető el a végrehajtó legalsó szintű parancsnokaival történő együttgondolkodás nélkül. Elsősorban szükség van a raj-, szakasz-, századparancsnoki állomány, de különösen az ellátást közvetlenül szervező hadtáp tisztek, tiszthelyettesek felkészítésének fokozására, másodsorban hatékonyabbá kell tenni a feladatok végrehajtásának ellenőrzését, számonkérését.

A rendszergyakorlat végrehajtása során különösen eredményes tapasztalatokat szereztünk a hadtáp csoportosítás felvétele területén. Ebben a vonatkozásban jelentős előrelépés tapasztalható az oltalmazó és oltalmazottak eredményes együttműködésén alapuló hadtáp csoportosítás kialakításában és a tervezett manőverek végrehajtásában. Ezek közül a legfontosabbakat említve lényegesnek tartjuk a hadtáp első és második lépcső kialakításának rendszerét. A rendszergyakorlat tanulságai szerint célszerűnek látszik a következő csoportosítás felvétele:

— első lépcsőben: az üteg tüzelőállások mögött felhalmozott lőszer; az oltalmazó ESH-ja; javító-vontató alegység; rakéta-hajtóanyag szállító alegység;

— második lépcsőben: az egység és magasabbegység raktárak, tartalék segélyhelyek és a HVP.

A hadtáp csoportosítás felvétele, lépcsőzése nem lehet formális, mivel a hadtápalegységek szétbontakoztatását a várható ellenséges behatások és a funkcionális feladatok, lehetőségek együttes számbavétele határozza meg. A konkrét helyzet elemzése, értékelése afelé mutat, hogy a hadtáp erőik, eszközök lépcsőzése a közvetlen csapatoknál is követendő gyakorlat. Tapasztalataink szerint azokat az erőket és eszközöket, amelyek működtetésére a harc megvívása során folyamatosan szükség van, célszerű a harcoló alegységekhez közelítve, önálló csoportosításban szétbontakoztatni és manővereztetni.

Mindazokat a hadtápalegységeket, amelyek funkcionális feladataiknál fogva az alegységek feltöltésében csak esetenként vesznek részt célszerűnek látszik a nap végén előrevonni és a konkrét feladatnak megfelelően szétbontakoztatni.

Ilyen aspektusból vizsgálva olyan következtetések vonhatók le, hogy a készletek klasszikus lépcsőzése is egyre jobban formálissá válhat, ha nem a valóságos konkrét harc feladat elemzéséből indulunk ki. A rendszergyakorlat tényei alapján úgy ítéltető meg, hogy a kialakult harc helyzetben célszerűtlen a békehelyőrségben megalakított készletlépcsőzés állandósítása. Úgy tűnik, hogy különösen a légvédelmi lőszer felhasználás mérve megköveteli: légvédelmi lőszerből 0,4—0,5 ja. tüzelőállásban és az ütegek mögötti felhalmozását.

A készletek célirányos lépcsőzése biztosítja a folyamatos feltöltést, a szállító eszközökkel való tervszerű, hatékony gazdálkodást.

E gondolatok felvetése közelebb visz annak megértéséhez, hogy a harc hadtápbiztosításának korszerűsítésére irányuló törekvések a végrehajtás hatékonyságát célozzák szőigálni.

Tapasztalataink szerint a szállítások megtervezése, a folyamat nyilvántartása és folyamatos követése, a feladatok végrehajtásáról való elszámolás a csapathadtáptörzsek tevékenységének nem a legerősebb oldala. Ezért is hangsúlyozzuk, hogy a gyakorlat végrehajtása során ezen a területen előrelépve jó tapasztalatok születtek. A kitűzött cél elérése érdekében a rendelkezésre álló erők és eszközök leggazdaságosabb felhasználására irányuló törekvéseket tapasztaltuk. A gyakorlatban eredményesen alkalmazták pl. a Hadtápbiztosítás 1971/1. számában megjelent „Szállítóeszközök felhasználásának operatív nyilvántartása” című cikkben leírt módszereket. A szállítási feladatok nyilvántartásának az a módja, véleményünk szerint: „nem bonyolítja a hadtáptörzs munkáját... nem jelent külön leterheltséget, nem növeli feleslegesen az okmányok számát, vezetése viszont lehetőséget nyújt a szállító kötelekek tevékenységének állandó figyelemmel kísérése és kellő mértékű tájékozódásra”.*

A tapasztalataink azt igazolják, hogy a hadtáptörzseknek az energiájuk, idejük jelentős részét a *hadtápbiztosítási feladatok végrehajtásának szervezésére* kellene felhasználni. Az igazság az, hogy erre a tevékenységre jut a legkevesebb idő, mivel sok esetben az adott szinten szükségtelen, bonyolult tervezési feladatok kötik le a törzseket. Véleményünk szerint a feladatok megértéséhez, szervezett végrehajtásának biztosításához szükség van résztervekre. Feltétlenül szükséges a „Hadtápbiztosítási terv” felbontása annak érdekében, hogy a tervben rögzítettek megvalósuljanak és az „ábrák” életre keljenek. Elengedhetetlen a hadtápaglegységek, -egységek *alkalmazási tervének* elkészítése, azonban a bonyolultságot kerülni kell. Ennek egyik alapja az lehet, hogy a drága áron szerzett tapasztalatokat fel kell használni, hasznosítani kell a gyakorlatokról megjelenő — tapasztalatokat közreadó — cikkeket, tanulmányokat. Jó példa volt erre az egyik ellátó alegység parancsnoka, aki a gyakorlat kezdetén meglepődve vette tudomásul, hogy az alegysége alkalmazási tervét kértük tőle. Dicséretére legyen mondva rövid rávezetés után megértette és a gyakorlat során példásan szervezte, vezette alegységét és ebben az említett tanulmány jelentős segítséget, támpontot adott részére.

A határozott ütemű támadó hadművelet időszakában szembetűnő eredményességgel hajtották végre a KÁ-n, a HDS MB-be kiutalt készletek tényleges felvételezését és szállítását. A légvédelmi egységek első esetben vételeztek és szállítottak saját erő- és eszközeikkel hadműveleti naponként 0,4—0,6 ja. éles légvédelmi löszert, a HDS tagozattal a tüzelőállások vonalába. A mért adatok alapján a kiképzési követelményeknek megfelelően végrehajtották a feladatot és az anyagszállítás sebessége elérte a 10—12 km/óra teljesítményt.

A követelmények maradéktalan teljesítésével — első esetben — hajtották végre a TEB által TP-re kiszállított egy feltöltés rakéta-hajtóanyag átvételét. Jelentőségét az húzza alá, hogy az MNHF elvtárs által e vo-

* Hadtápbiztosítás 1971/1. „A szállítóeszközök felhasználásának operatív nyilvántartása”.

natkozásban megszabott követelmények a gyakorlati végrehajtásában első esetben realizálódtak.

A végrehajtás tényei azt bizonyítják, hogy célszerűnek látszik, a TEB-szállítmánnyal való találkozási pontot az FFGU, illetve esetenként külön e célra kijelölt rakétautak közelében meghatározni. A találkozási ponttól célszerű, ha valamennyi biztosítási feladatot az MRTB saját erő- és eszközeivel végzi. Így biztosítottnak látszik — a biztonsági rendszabályok betartása mellett — az érkező rakéta és rakéta-hajtóanyag külön-külön berendezett AAP-okra történő bevezetése és átadása. A szállítmányt fogadó rakéta és rakéta-hajtóanyag szállító eszközök célirányos csoportosítása biztosítja a megszabott követelmények szerinti anyagátvételt. Különösen fontosnak tartjuk: tartalék szállítójárművek besorolását a tűzoltó és mentesítő részlegek felkészítését, eszközeik működőképességének ellenőrzését, a megfelelő utak és AAP-ok kiválasztását, felderítését.

E kérdés megítélésénél azt kell figyelembe venni, hogy a FEB-ből vagy TEB-ből érkező rakéta és rakéta-hajtóanyag átvétele az érintett egység tevékenységének jelentős mozzanata. Ezért célszerűnek tartjuk, ha a PK HTPH fontos feladatnak tekinti a rakéta-hajtóanyag átvételével kapcsolatos tervező munkát, és a végrehajtás ellenőrzését. Ebben az időszakban nem lehet fontosabb feladata a PK HTPH-nak, mint az átvétel megszervezése és személyes irányítása.

A rendszergyakorlaton részt vevő csapatok eredményes együttműködésére utalnak az ellenség által tömegpusztító fegyverekkel mért csapás következményeinek felszámolása hadtápfeltételeinek megteremtése.

Kiemelt figyelmet érdemel az oltalmazók és oltalmazottak közötti jó együttműködés eredményeként a mentőosztag hadtáperői és tartalék segélyhelyeinek célirányos manőverei és a felszámolásban való eredményes részvétel.

Többek között említésre méltó a sebesültek területi ellátása a pusztulási góczokban; a sebesültek légi úton történő hátraszállításra való előkészítése és berakása a légi szállítóeszközökbe. Különösen jól oldották meg a rendszerben működő csapatok között az anyagi készletek átcsoportosítását, a figyelmet céltudatosan ráirányítva a HDS második lépcsőjéből ütközetbe vetett hadosztály érdekében csapást kiváltó rakétaalegységekre és oltalmazó légvédelmi erőkre és eszközökre. E tevékenység keretében végrehajtották a harcképességüket megőrzött erők feltöltését, a légvédelmi löszer alegységek és ezredek közötti átcsoportosítását, sebesültek kiürítését és az alegységek tehermentesítését.

A seregtest közvetlen csapatok ellátási rendszerének hatékonyságát húzza alá az a tény is, hogy a hadtáp vezetés területén is egyre jobb, hatékonyabb eredmények születtek.

A pozitív eredmények mellett szólni kell azokról a gondokról is, amelyek a vezetés állandó korszerűsítésére irányuló törekvéseket fékezik. Ezek közül a következőket említjük.

Esetenként hiányos a tervekben meghatározott feladatok megvalósítására irányuló szervező munka. Az alárendelték számára megszabott feladatok pontatlanok, ezért a végrehajtás számonkérése, az elszámoltatás rendje sokszor formális. Valójában nem tudatosan, nem átgondoltan szer-

vezik a törzsek munkáját, nincs vezetési rendtartás, mindenki mindent csinál, ezért a vezetés néhány nap után lelassul, kifulladás.

A végrehajtott rendszergyakorlat során szerzett tapasztalatokból levont összegezett következtetés, hogy elengedhetetlen követelmény a meg-alapozott, a csapatok harcfadatainak megfelelő hadtápbiztosítási terv kidolgozása. Hangsúlyozni kell, hogy a terv azonban csak kiinduló alap. Ahhoz, hogy valósággá váljék igen alapos szervező tevékenységet kell kifejteni. Nem elég meghatározni, hogy az alárendeltek ellátása érdekében mit kell tenni. A hadtápbiztosítási terv realizálása, egész egyszerűen a tervben foglaltak, életre keltése, eleven valósággá változtatása, szívós és következetes szervező tevékenységet követel. Meg kell határozni, mikor és hol, kinek mit kell tenni és kik a felelősök a tervben szereplő rész-feladatok meghatározásáért. Lényegében arról van szó, hogy a hadtápbiztosítási tervben megfogalmazott feladatok végrehajtására konkrét részletterveket kell kidolgozni, amelyek megfelelő alapot adnak a követelmények teljesítéséhez, az elszámoltatáshoz és számonkéréshez.

A tapasztalatok alapján levont következtetések között kell említést tenni az együttműködés jelentős szerepéről, mert úgy tűnik, hogy e kérdés fontossága még sok esetben nem kap megfelelő hangsúlyt.

Nézeteink szerint az együttműködés nem óhaj kérdése, hanem határozott feladat, egyértelmű követelmény. Gyakran felvetett kérdés, hogy ki, mikor és kivel működjön együtt? Ez nem lehet alku tárgya! A rendszergyakorlat tapasztalatai alapján úgy ítélhető meg, hogy jó módszer és mindenkor egyértelmű: a PK HTPH a parancsnokát köteles követni ebben a kérdésben. A kérdés ilyen irányú megközelítése általában eldönti a legfontosabb kérdéseket is, hogy mikor és miben működjön együtt.

Végezetül le kell vonni azt a következtetést, hogy a seregestest közvetlen egységek hadtápbiztosítása rendszerének elméleti alapjai, gyakorlati tapasztalatai célirányosabb felhasználásával hatékonyabbá kell tenni különösen a hadtáp csoportosítás, a készletek lépcsőzése, a hadtápvezetés és együttműködés rendjét. Emellett tovább kell fokozni a jó szintű eredményeket: a személyi állomány hadtápkiképzését, a hadtáptörzsek és hadtápalagségek háborús felkészítését.